

Prof. dr. Albert Leventét köszöntöttük Sopronban

Az Erdészeti Lapokban idén ősszel az egymást követő lapszámokban szerepelt Mátyás Csaba és Faragó Sándor erdész akadémikusok köszöntése, kerek évfordulás születésnapjuk alkalmából. Most dr. Albert Levente, a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kara professzor emeritusának életpályáját méltatom 80. születésnapja tiszteletére. A Sopronban zajlott ünnepségen elhangzott személyes köszöntésbe több helyen beleszóttam a professzor saját gondolatait, melyeket néha leíró, néha költői formában fogalmazott meg.

Albert Levente 1943-ban született Marosvásárhelyen: ugyanott, ahol Mátyás Csaba, és mindössze három hét időbeli eltéréssel. Nyilván senki sem sejtette, hogy sorsuk később újra egymás közelébe sodorja majd őket. A pedagógus család, ahová a kised megérkezett, apai ágon csíkszentmártoni, anyai ágon székely eredetű volt, de utóbbi ágon örmény felmenői is voltak.

„Fenyőállatú volt a gyermekkorom. Gyönyörű, tüneményes játék egy olyan világban, amelyben falun még népviseletben jártak az emberek, „Dicsértessék a Jézus Krisztus!” volt a köszöntésük, és legnagyobb kincsüknek a magyarságot tartották. Az óvón szerető család melege Marosvásárhelyen vett körül, a természet bűvöletébe vakációim alatt a Csíki-bavasokban kerültem. Áldott emlékü Apám megtanított az értékeremtő munka tiszteletére, a szeretve élés alázatát ellestem az Édesanyámtól” – írta egy visszaemlékezésében.

Erős magyarságtudata és a természet, teremtés csodájának életre szóló szeretete, tisztelete ivódott ekkor belé. A nemzeti hovatartozását nem határok, felségjelzések, elcsépelte parolák, hanem a népek olvasztótégelyében végzett napi tisztességes munkán, az embertársak tiszteletén nyugvó erkölcsi alapok mentén tanulta meg értelmezni.

Általános és középiskolai tanulmányait végig nagy szorgalommal, kitűnő eredménnyel végezte, majd 1966-ban évfolyamelsőként (magyar tagozat) tudományegyetemi vegyész (szerves kémia szak) oklevelet szerzett Kolozsváron, a Babes-Bolyai Tudományegyetemen.

„Lenyűgözött az anyag szerkezete, megismerhető törvényei, a szimbólumok, amelyekkel átalakulásait tömören képletekbe foglalják. Apám nyomdokain járva tanár lettem, az anyagi természet bűvöletében kémikus. Később rájöttem, hogy az igazi csoda maga az élet,

és figyelmem az ember s az élő természet felé fordult.”

Már másodéves egyetemi hallgatóként bekapcsolódott a Szerves Kémia Tanszéken folyó kutatásokba. A tudományos kutatáshoz való elhivatottsága ettől fogva végigkísérte pályája során. Államvizsga dolgozatában összefoglalt kutatási eredményei megjelentek a rangos *Justus Liebig's Annalen der Chemie* című szakfolyóiratban (1968).

S bár vegyészként más volt a megközelítési módja a természet megértéséhez, munkája már ekkor önkéntelenül is összekapcsolta az őt később befogadó erdész szakmával.

„Húsz évig dolgoztam a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen, kiváló emberek és barátok között. Tanítva tanultam szakmai igényességet és konok kitaratást tőlük: megőrizni, gyarapítani és átadni mindazt, ami érték, ami a miénk.”

Szülőföldjén szépen indult szakmai életútja. 1967 és 1987 között szerves kémiát, biokémiát és analitikai kémiát oktatott a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem Szerves Kémia Tanszékén. 1967-1970 között egyetemi gyakornok, 1970-1977 között egyetemi tanársegéd, 1977-1987 között egyetemi adjunktus volt.

De az idő előrehaladtával a társadalmi, politikai környezet egyre inkább vészjósló előjeleket hozott. 1970-ben ugyan egy éves ösztöndíjat nyert a római *Instituto Superiore di Sanita Kémiai Intézetébe*, de tíz hónapos felkészülés és felkészítés után a hatóságok végül nem engedték kiutazni.

1971-1975 között a Román Tudományos Akadémia kolozsvári Kémiai Intézetének doktorandusza volt. Témavezetője Prof. Dr. F. Hodoşan, akadémiai doktor. Doktori témája a „Sztteroid nitrát-észterek szintézise, térkémiája és elektrokémiai reakcióinak mechanizmusa”.

1975-ben a kémiai tudomány doktora címet szerzett. 1978 és 1983 között a

Prof. dr. Albert Levente a soproni hármás születésnapi ünnepségen

tanszék vezetője volt. Kutató és publikációs tevékenysége elsősorban új, potenciálisan gyógyszerhatású vegyületek szintézisére (peptidek, tiazolok, asz-triazinok, szidonok, szteroidok) és szerkeztük, fizikai, kémiai paramétereik és a biológiai hatások közötti összefüggések tanulmányozására irányult.

Egy általa szintetizált új szidon-szár-mazék hatásosnak bizonyult egyes dagános megbetegedések kezelésében. A vegyület és annak szintézise, továbbá a kezelési mód szabadalmi oltalmat nyert. A szabadalmat európai és amerikai regisztrált szabadalmakban is hivatkozták. Egy újítása nyomán készített készüléket felhasználva gyógyszer-analitikai módszert fejlesztett gyógyszerek gyors azonosítására kén-, halogén- és foszfortartalmuk mennyiségi meghatározásán keresztül. Professzorunk erre ma is méltán büszke, hiszen e munkái közvetlenül segítettek beteg emberek életét, gyógyulását.

Műszaki újításai, gyógyszer-szabadalma mellett szerződéses kutatásokat is végzett. Munkatársa, Tőkés Béla erdélyi magyar kémikus, egyetemi tanár így írt róla: „Albert Levente igazi nyereség volt a kar és a tanszék számára. Azok közé a fehérbollók közé tartozott, akik szerves szintéziseket végeztek. Levente ez irányú munkái különböző vegyületesztályokat öleltek fel, mint az as-triazinok, szidonok, szterolok. A doktori témája a szterolnitrát észtereket

fogta át, igen érdekes szemszögből". (Tőkés Béla: Négymenetes spirális erőtér. Mentor Kiadó, Marosvásárhely 2011, p. 231).

Amikor a Ceaușescu-rendszer egyre szigorúbb lett, a román állam nem vett fel több hallgatót a marosvásárhelyi egyetemre, meg akarták szüntetni: így Albert Levente is állás nélkül maradt. Ezért nehéz döntést hozott: hivatalosan kérvényezte, hogy a családjával költözhessen át Magyarországra! A totalitárius rendszer bosszúja nem váratott sokat magára, 24 órán belül kitétek az állásából, egyetemi irodájából a könyveket kilopták; feleségét – aki némettanár volt – szintén azonnal menesztették! Könyörtelen logika rejlett emögött, elsősorban azokkal bántak így, akik fiatalokat képeztek, tanítottak, így veszélyt jelentettek a rendszer jövője szempontjából. Albert Levente munkakönyvébe beírták, hogy a jövőben kizárólag szakképzetlen munkás lehet, vagy bányában dolgozhat! A mai, fiatalabb olvasók ezt már elképzelni, elhinni is nehezen tudják talán. Nem volt csoda, hogy ezek után eleinte sehol nem kapott munkát, majd végül egy börgyárba vették fel bedolgozónak segédmunkára.

A mai Magyarországra átköltözéséről így írt *Mielőtt szülőfölded hazára cserélnéd* című versében: „*Mielőtt Sorodnak feszülsz, növessz új szívet, A régi úgy is itt hagyod, S ha nem akartál szemfedőnek szülőföldet, Az anyád ígérte könnyű álmot se álmodhatod. Mielőtt szülőfölded hazára cserélnéd, Kérjed buzgón, epedve Istenedet, Hogy elberdált kincseidért cserébe, Kérdésedre baráti szó legyen a felelet.*”

1988-ban családjával Veszprémbe költözött, ahol a napi megélhetésért kellett újra küzdenie. 1989-1991 között a Nehézevegypari Kutatóintézetben kapott munkát, majd 1991-92 között a MTA Műszaki Kémiai Intézet tudományos főmunkatársa volt. Ebben az időszakban új, potenciális növényvédőszeret állított elő ipari megbízások alapján. Emellett tanulmányozta a természetazonos aromaanyagok előállításának lehetőségeit és a nemvizes közegben zajló, enzimekatalizált reakciókat is. S bár munkája eredményeit gyakran nem publikálhatta, hiszen azok ipari termelési folyamatok titkos módszertanát képezték, mégis továbbra is kitartott a tudományos egyetemi kutatói és oktatói pályája mellett. És kitartása hamar meghozta gyümölcsét. Előbb, 1990-ben, elnyerte a kémiai tudomány kandidátusa tudományos foko-

zatot, majd 1992-ben állást ajánlottak neki a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen.

Ő maga később így írta le élete ezen nehéz szakaszát: „*1988-ban Veszprémbe költöztünk, ahol kutató vegyészként dolgoztam, és arra vártam, hogy ismét katedrára kerülhessek. Vágyam 1992-ben teljesült, azóta Sopronban, a Kémia Tanszéken tanítok. Az egyetem a Selmeci Hagyományok szellemében befogadott, és mindenben támogatta a munkámat. Hálám jeléül szétszórom magam körül apró szellemi gyöngyszemeimet. Olykor versben is. Nem kérek cserébe semmit, hiszen barátokra lettem, mindent megkaptam. Öröm, hogy adhatok. Néha azért elbújok, s titkon meglesem, hogy lehajol-e valaki a gyöngyszemeimért.*”

1992-től Sopronban az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Kar Kémia Tanszékén folytatta a tevékenységét. 1992–1999 között egyetemi docensként dolgozott, 1999-ben megszerezte a habilitált doktor címet, majd 1999–2013 között egyetemi tanár (professzor) volt.

Új otthonában egyre szélesebb körben bontakozott ki oktatói, vezetői és egyetemszervezői tevékenysége. 1992-től az általános, szerves és szerves kémia tárgyak felelőseként oktatott az Erdőmérnöki és a Faipari Mérnöki Karokon, minden képzési szinten. Több mint egy évtizeden át részt vett a Csíkszeredára és Székelyudvarhelyre kihelyezett tagozatokon folyó mérnökképzés szervezésében és az oktatásban. Részt vállalt egyetemi szakmai továbbképzésekben, vendégoktatója volt a Berzsenyi Dániel Főiskolának, vendégprofesszora az Université de Pau et des Pays de l'Adour egyetemnek. Több OTDK díjas hallgató mentora, diploma-

tervek témavezetője volt. A Kitaibel Pál Környezettudományi Doktori Iskola Tanácsának tőrzstagja, programfelelős.

Tudományos kutatási területe a növényi kémia, az erdő, a fa és a faanyag kémia. A klímaváltozás megrázó erejű kihívásainak idején máig is kiemelt szerepet kapó új kutatási területeket honosított meg akkoron a Kémiai Intézetben: az erdei fák környezeti hatásokra adott válaszreakcióinak, stresszérzékenységének biomarkerek mérésével történő tanulmányozásában, antioxidánsai szerepének és kinyerési lehetőségeinek tanulmányozásában, a faanyag és a faipari technológia színes fahibák keletkezésének kémiájában, a járulékos anyagok keletkezésének, megoszlásának és akkumulációjának vizsgálatában, a különböző fás szövetek kémiájában nemzetközileg is jegyzett eredményeket ért el. A tudományos munkáira visszamutató idézetek száma az elmúlt 10 évben is még exponenciálisan növekvő tendenciát mutatott, segítségével több fiatal oktatónk, kutatónk állt sikeres szakmai életpályára.

Nemcsak az oktatásban és kutatásban, de a Soproni Egyetem vezetésében is egyre nagyobb felelősséggel járó szerepet töltött be. 1999–2009 között az Erdőmérnöki Kar Kémiai Intézetének, 2010-ben a Kémiai és Termőhelyismerettani Intézetnek volt igazgatója, 2011-ben pedig a Matematikai Intézet vezetésével bízták meg. Több cikluson át tevékenykedett az EMK Kari Tanácsának és az Egyetemi Tanácsnak/Szenátusnak a választott tagjaként. 2006–2007 között az Erdőmérnöki Kar tudományos dékánhelyetteseként, 2007–2012 között a Nyugat-magyarországi Egyetem általános rektorhelyetteseként tevékenykedett. Munkabírása minden is-

merősében tiszteletet vívott ki, nyugdíjazása után is szívesen látták, látjuk viszont Sopronban.

Szerteágazó egyetemi munkája mellett jutott még ideje arra is, hogy cikkeket, verseket jelentessen meg a *Lila Zongora*, a *Soproni Műhely*, az *Ászokcsavár* és más diáklapokban, valamint társszerzője legyen a „*Professzorok a katedrán*” című verseskötetnek.

Arról pedig, hogy az erdész szakmai közönség teljes mértékben befogadta őt, az is tanúskodik, hogy őt választotta meg az Egyetem vezetése „*Az erdészeti felsőoktatás 200 éve I-III.*” című almanach főszerkesztőjének. Olvasóink közül sokan tarthatták kézben ezt az országos díjazásban is részesült, rendkívül igényes kiállítású és rengeteg fontos, történeti adatot tartalmazó művet, sokan őrizhetjük otthon Egyetemünk szép emlékeként.

Albert Levente professzor kiemelkedő oktató-, kutató- és oktatásszervező munkásságát számos hivatalos elismeréssel díjazták: Soproni Egyetem Kiváló Dolgozója (1998); Széchenyi Professzori Ösztöndíj (2000-2003); Apáczai Csere János-díj (2004); Magyar Érdemrend Lovagkereszt (2012); A Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett (2013); Professor emeritus (2013); Szent-Györgyi Albert-díj (2014), A Nyugat-magyarországi Egyetem Tisztelet-

beli Doktora (Doctor Honoris Causa 2014).

De számára bizonyára mindig is az általa olyannyira szeretett egyetemi hallgatók visszajelzései voltak a legfontosabbak. Oktatói-nevelői munkáját a hallgatók több mint 40 díszkorsó adományozásával minősítették. Tanítványa volt többek között *Czigány Ildikó*, hazánk első női főpilótája, aki így emlékezett vissza Sopronra és ott az egyik kedvenc professzorától tanultakra: „*Nem hagyott nyugodni régi vágyam, és felnőttem fejjel felveteliztem a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karára. Felvettek! S feltárult előttem egy színes világ, ahol a populációdinamika tudományától kezdve a kémia költészetéig mindennel megismerkedtem, mert ez az egyetem valóban gazdag spektrumát nyitja meg a mai életünkben hiányzó világnak. Az erdő matematikája, a fa testének élete, egy barackillatú nyári nap konjugált diénekre bontott analízise, vagy egyszerűen csak egy kutyatársam felismerése, ez mind része és lényege a Sopronban töltött napjaimnak, melyek nélkül kevesebb lennék...*”

Albert professzor úr ösztönösen tudta, hogy minden diákban rejlik potenciál, és az oktató feladata az, hogy segítse őt az énie kiteljesedésében, fejlődésében. Nekünk oktatóknak az a legfőbb

feladatunk, hogy támogassuk, megihlessük diákjainkat, hogy végül ők miniket oly sok tekintetben túlszárnyalva lehessenek értékes tagjai a társadalomnak, és boldog, értékes munkát gyümölcsöző életet élhessenek.

Professzor úr ezt nálam jóval szebben fogalmazta meg *Ne siess (Végzős hallgatóimnak)* című költeménye egy stófájában: *Várd ki a barangszó végét, Ne siess, Ne csak értsd, érezd is az életet, Szíveddel legyen teljes minden pillanat, Repülj, hagyd, hogy a fény, Simogassa az arcodat.*”

Szeretettel és tisztelettel köszöntünk Téged professzor úr 80. születésnapod alkalmából utólag is, kívánva további jó egészséget és gyermekeid, unokáid körében megélt szép napokat!

Dr. Heil Bálint dékán, SoE EMK
Fotó: **SoE**

Újjáalakult az MTA Erdészeti Tudományos Bizottsága

Az MTA Erdészeti Tudományos Bizottságának mandátuma 2023. év végével lejár, ezért az őszi során választásokra került sor, aminek eredményeként első körben a következő 3 évre megválasztották az Erdészeti Bizottsághoz tartozó köztisztviselői tagok (tudományos fokozattal rendelkezők) közül a 25 tagú bizottságot.

A 25 fő között az MTA doktori automatikusan szerepelnek, ami ebben az esetben öt főt jelent (*Bartha Dénes, Heltai Miklós, Lanszki József, Rédei Károly és Tolvaj László*). Emellett öt akadémikus (*Csákiné Michéli Erika, Dudits Dénes, Faragó Sándor, Mátyás Csaba és Rajkai Kálmán*) a 25 fős létszámon felül tagja a bizottságnak.

A bizottság alakuló ülésére 2023. november 20-án, online formában került sor. Ennek keretében került sor a tisztségviselők megválasztására. *Elnöknek Bartha Dénest, alelnököknek Bidló Andrást, Bejó Lászlót és Náblik Andrást, titkárnak Hirka Anikót választot-*

ták. Tiszteletbeli elnökök Mátyás Csaba és Faragó Sándor. A bizottságnak három albizottsága van (erdészettudományi, faanyagtudományi, vadbiológiai és vadgazdálkodási), amelyek vezetői az alelnökök.

Az ETB fő célja, hogy összefogja a tudományos minősítéssel rendelkező szakembereket, minél inkább bevonja őket az erdészettudományi vérkeringésébe. Ezen túl kiemelt feladatnak tekintik az erdészeti gyakorlat felé való kapcsolattartás és tudásátadás erősítését is.

A 2024-es évre konkrét célkitűzés „*A bükk és bükkösök Magyarországon*” című monográfia elkészítése és

megjelentetése. Ez a tervek szerint 2024 őszén jelenik meg, és egy tematikus akadémiai rendezvény keretében kerül majd bemutatásra.

Dr. Hirka Anikó, MTA ETB
Fotó: **MTI**